

UDENRIGSMINISTERIET
Center for Europa og Nordamerika

EKN, sagsnr: 2017-6
Den 4. januar 2017

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 16. januar 2017

SAMLENOTAT

1. Syrien	2
2. Egypten	4
3. Mellemøsten	6

1. Syrien

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) den 16. januar 2017 forventes at drøfte situationen i Syrien i lyset af den seneste udvikling, herunder hvordan EU kan understøtte bestræbelserne for etablering af en bæredygtig våbenhvile, fremdrift i de politiske forhandlinger i FN-sporet samt forbedret humanitær adgang. Der vil muligvis blive vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Det syriske regime og dets allierede generobrede ultimo december 2016 Aleppo efter længere tids brutal militær offensiv mod den oppositionskontrollerede østlige del af byen. I kølvandet på Aleppos fald fulgte heftig international diplomatisk aktivitet.

Den 9. december vedtog FN's Generalforsamling en resolution, som krævede en øjeblikkelig våbenhvile. Den 19. december vedtog FN's Sikkerhedsråd enstemmigt en resolution om sikker evakuering af de resterende civile og væbnede oprører i Aleppo. Den 21. december 2016 vedtog FN's Generalforsamling med stort flertal at oprette en mekanisme i FN, der skal samle og klarlægge bevismateriale om overgreb og forbrydelser begået under konflikten i Syrien til brug i senere retsopgør.

Det syriske regime og den væbnede syriske opposition underskrev den 29. december en aftale om en landsdækkende våbenhvile, der trådte i kraft den 30. december. Rusland og Tyrkiet stod bag aftalen. FN's Sikkerhedsråd vedtog den 31. december enstemmigt en russisk-fremlagt resolution, der byder våbenhvilen velkommen.

Som et nyt initiativ har Rusland og Tyrkiet inviteret det syriske regime samt opposition til forhandlinger i Astana, Kasakhstan, der planlægges afholdt medio januar. Mødet ligger således forud for genoptagelsen af forhandlingsprocessen i FN-regi den 8. februar. EU og andre ligesindede lande har understreget, at mødet i Astana bør være inkluderende og fungere som et skridt henimod genoptagelsen af den centrale FN-ledte forhandlingsproces. Denne finder sted inden for rammerne af Sikkerhedsrådsresolution 2254 fra december 2015, der beskriver transitionsprocessen med etablering af en transitionsregering, vedtagelse af ny forfatning og afholdelse af frie valg. EU's Høje Repræsentant har annonceret, at EU i januar måned planlægger at være vært for bilaterale samtaler om Syrien efter transitionen med fokus på bl.a. forsoning og genopbygning.

De humanitære organisationer møder fortsat betydelige udfordringer og er stærkt begrænsede i at levere sikker, ubetinget, uhindret og vedvarende nødhjælp til store områder af Syrien. Dette har alvorlige humanitære konsekvenser for den nødlidende befolkning. FN vurderer, at omkring 6,3 mio. er internt fordrevne i Syrien, og 4,8 mio. er flygtet til nabolandene i regionen. Over en kvart mio. mennesker vurderes dræbt, og FN anslår, at 13,5 mio. i Syrien har behov for nødhjælp, inklusive næsten 6 mio. børn. Heraf opholder 4,9 mio. sig i områder, som er svært tilgængelige for nødhjælp.

3. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte situationen i Syrien i lyset af den seneste udvikling, herunder bl.a. hvordan EU kan understøtte bestræbelserne for etablering af en bæredygtig våbenhvile, fremdrift i de politiske forhandlinger i FN-sporet samt forbedret humanitær adgang.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes fortsat enighed blandt medlemslandene om at hilse våbenhviletiltag velkommen, herunder det russisk-tyrskiske initiativ, og der forventes enighed om at fastholde støtten til FN's Sikkerhedsrådsresolution 2254 og forhandlingsprocessen under FN. Derudover forventes der opbakning til, at EU fortsætter sin markante humanitære støtte til ofre for Syrien-konflikten.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om FN's særlige udsending for Syrien, Staffan de Misturas, bestræbelser på at tilvejebringe en politisk forhandlet løsning på Syrien-konflikten med inddragelse af alle relevante parter. Regeringen støtter op om den syriske oppositionskoalition og arbejder sammen med EU-partnere og andre aktører for at fastholde momentum i det politiske spor, som anses som den eneste mulighed for at finde en bæredygtig løsning på konflikten. Regeringen fordømmer de alvorlige overgreb, der primært begås af det syriske regime og dets tilhængere, og støtter bestræbelserne på, at de ansvarlige stilles til ansvar. Regeringen vil fortsat prioritere at afhjælpe den humanitære krise forårsaget af den mangeårige konflikt gennem omfattende humanitær støtte.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Syrien har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering på mødet afholdt den 4. november 2016 med fokus på EU's Sydlige Naboer (Syrien, Irak, Iran og Libyen). Syrien blev dertil senest forelagt som selvstændigt punkt til orientering ved mødet i Europaudvalget afholdt den 7. oktober 2016.

2. Egypten

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) den 16. januar ventes at drøfte Egypten, herunder med fokus på EU's relationer til landet samt menneskerettighedssituationen. Der forventes ikke vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

EU's forhold til Egypten bygger på associeringsaftalen af 2004. I opfølgning på revisionen af EU's naboskabspolitik i 2015 har EU netop færdigforhandlet såkaldte partnerskabsprioriteter med Egypten. Disse forventes at udgøre grundlaget for det fremadrettede samarbejde.

Egypten står i en vanskelig økonomisk situation. Den egyptiske regering har iværksat en række tiltag, bl.a. devalueret den egyptiske valuta, indført moms og reduceret subsidier på både brændstof og elektricitet, med henblik på at reducere underskuddet på de offentlige finanser og sikre en lånaftale på 12 mia. USD med IMF. Reformen er nødvendige, men de forventes at ramme den fattigste del af befolkningen hårdt bl.a. i form af fødevarerprisstigninger. Den egyptiske regering er bevidst om behovet for tiltag, der kan afbøde disse virkninger. EU støtter de økonomiske reformer og samarbejdet med IMF.

Menneskerettighedssituationen i Egypten er under pres. Senest har parlamentet fremsat udkast til en NGO-lov, der, hvis den vedtages i sin nuværende form, skønnes at ville indskrænke rummet for civilsamfundet yderligere. Internationalt og i EU ses der med bekymring på lovudkastet. Endelig ratificering afventer præsidentens godkendelse. Præsidenten har udtalt, at han inden ratifikation vil sikre sig, at lovudkastet er i overensstemmelse med forfatningen.

Egypten er et toneangivende land i Mellemøsten og Nordafrika. EU har interesse i at arbejde sammen med Egypten for stabilitet og sikkerhed i regionen, herunder inddæmme konflikten i Libyen og finde fælles løsninger på grænseoverskridende udfordringer som migration og militant islamisme.

3. Formål og indhold

Rådet forventes at have en drøftelse af Egypten med fokus på udviklingen i landet, herunder menneskerettighedssituationen, EU's relationer til Egypten samt evt. bredere regionale spørgsmål.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmål om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er bred enighed om, at Egypten er en vigtig partner og en central regional aktør - ikke mindst i forhold til migrationsdagsordenen og terrorbekæmpelse. Der forventes at være bred bekymring over udviklingen på demokrati- og menneskerettighedsområdet, idet der kan ventes forskellige holdninger blandt medlemsstaterne til, hvordan EU bør reagere på udviklingen i Egypten og spørgsmålet om, hvor kritisk EU bør være på særligt demokrati- og menneskerettighedsområdet.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen anser Egypten for en vigtig partner og lægger vægt på en balanceret politisk tilgang. Gennem et bredspektret engagement, der både omfatter politisk dialog, kommercielt samarbejde og støtte til god regeringsførelse, fremme af menneskerettigheder og økonomisk vækst, søges samarbejde og dialog med Egypten også om menneskerettigheder og forholdene for civilsamfundet. Danmark er blandt de lande, der arbejder for en kritisk EU-dialog med Egypten.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Mellemøsten

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat.

1. Resumé

Rådet (udenrigsanliggender) den 16. januar ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af udviklingen, herunder FN's Sikkerhedsråds vedtagelse af resolution 2334 den 23. december 2016 og afholdelsen af den internationale konference om fredsprocessen den 15. januar 2017 i Paris. Der vil muligvis blive vedtaget rådskonklusioner.

2. Baggrund

Den seneste udvikling i den mellemøstlige fredsproces er i første række markeret ved initiativer fra det internationale samfund. Den 23. december 2016 vedtog FN's Sikkerhedsråd resolution 2334 med stemmerne 14-0 (USA afstod). Sikkerhedsrådet vedtog dermed for første gang i mere end syv år en resolution om Israel og Palæstina. Resolutionen bekræfter først og fremmest, at bosættelserne er ulovlige, en åbenlys overtrædelse af folkeretten og en alvorlig forhindring for en to-statsløsning på konflikten. Sikkerhedsrådet kræver bl.a., at Israel med det samme og fuldstændigt standser alle bosættelsesaktiviteter i de besatte områder, inklusive Jerusalem. Resolutionen er vedtaget under kapitel 6 i FN-charteret og indeholder dermed ingen sanktionsmuligheder.

Frankrig har inviteret en række udenrigsministre, herunder alle fra EU, til en international konference i Paris den 15. januar 2017. Konferencen er en opfølgning på ministermødet den 3. juni 2016, hvor et mindre antal lande deltog (Danmark deltog ikke). Siden den 3. juni har deltagerne arbejdet med tre emner: 1) Økonomiske incitamenter for begge parter til at indgå en fredsaftale, 2) konsolidering af den palæstinensiske statsopbygning og 3) dialog mellem det israelske og palæstinensiske civilsamfund. Formålet med den internationale konference er ifølge de franske værter at bekræfte de politiske principper bag fredsprocessen og finde en vej frem. Konferencen finder sted dagen inden FAC og ventes at få stor EU-opbakning.

Mellemøstkvartetten (USA, EU, Rusland, FN) udsendte den 1. juli 2016 en kort rapport, der tydeligt opregner parternes "mangler" og fremkommer med anbefalinger. Kvartetrapporten opridses tre hovedproblemer: 1) Den fortsatte vold og opildnen, 2) Bosættelsesaktiviteterne og de mange afledede effekter, 3) Gaza (fokus på Hamas' militæropbygning og manglende palæstinensisk enhed). Regeringens vurdering af rapporten er positiv, idet den tydeliggør problemerne og fremkommer med en række anbefalinger til parterne.

3. Formål og indhold

Rådet ventes at drøfte den mellemøstlige fredsproces i lyset af den seneste udvikling, herunder hvordan EU sammen med de aktuelle internationale bestræbelser bedst kan støtte fredsprocessen fremadrettet.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Drøftelsen forventes ikke i sig selv at have konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, erhvervslivet, miljøet eller beskyttelsesniveauet. Der vil blive taget stilling til eventuelle konsekvenser, såfremt der på et senere tidspunkt måtte blive vedtaget konkrete tiltag.

8. Høring

Der er ikke foretaget høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Regeringen støtter en aktiv rolle for EU i samarbejde med relevante internationale partnere, herunder aktuelt i forhold til det franske initiativ og Kwartettens engagement. Målet med EU's bestræbelser er overordnet at understøtte mulighederne for en snarlig genoptagelse af fredsforhandlingerne med henblik på realiseringen af en to-statsløsning.

10. Regeringens generelle holdning

Der forventes at være enighed blandt medlemslandene om en fortsat aktiv og bredspektret EU-indsats i samarbejde med internationale og regionale aktører med det hovedsigte at støtte fredsforhandlinger.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 15. juni 2016 til orientering.